

MAŁGORZATA SKOTNICKA-PALKA
BARBARA TECHMAŃSKA

III Międzynarodowa Konferencja „Edukacja–Kultura–Społeczeństwo”, Krzyżowa 3–4 października 2012 roku

W dniach 3–4 października 2012 roku odbyła się w Krzyżowej koło Świdnicy III Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Edukacja–Kultura–Społeczeństwo”. Została ona zorganizowana przez Zakład Dydaktyki Historii i Wiedzy o Społeczeństwie Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Wrocławskie Towarzystwo Miłośników Historii. Była ona trzecim z cyklu międzynarodowym spotkaniem dydaktyków polskich i zagranicznych. W latach wcześniejszych nasze konferencje odbyły się w Zamku Czocha (21–23 września 2010 roku) oraz w Łagowie Lubuskim (20–22 września 2011 roku) – już dzisiaj planujemy przyszłoroczne spotkanie. Po raz trzeci kierownikiem naukowym konferencji była Pani prof. dr hab. Grażyna Pańko, zaś jej sekretarzami: dr Barbara Techmańska i dr Małgorzata Skotnicka-Palka.

Do tej pory uczestnikami obrad byli przedstawiciele kilkudziesięciu uczelni i placówek naukowych polskich oraz kilku ośrodków zagranicznych (m.in.: Uniwersytetu Karola w Pradze, Uniwersytetu Masaryka w Brnie, Uniwersytetu Komeńskiego w Bratysławie). Stale gościmy kierowników i pracowników zakładów kształcących przyszłych nauczycieli (z Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytetu Zielonogórskiego, Uniwersytetu Opolskiego, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytetu w Białymstoku). W naszych spotkaniach brali również udział przedstawiciele Instytutu Pamięci Narodowej, Ośrodka „Pamięć i Przyszłość”, Polskiego Towarzystwa Historycznego. Hasłem przewodnim tegorocznej edycji była „Nauka”.

W module „Edukacja” znalazły się referaty poświęcone następującym zagadnieniom: 1) osiągnięcia naukowe, przedstawiciele świata nauki w podręcznikach i materiałach dydaktycznych; 2) badania nad edukacją jako dyscypliną naukową.

W module „Kultura” omawialiśmy z kolei kwestie: 1) wpływ innowacji naukowo-technicznych na rozwój kultury masowej; 2) odkrycia wielkie i małe – jak można zmierzyć wartość badań naukowych; 3) popularyzacja wiedzy naukowej.

Natomiast w module „Społeczeństwo” skupiliśmy się na następujących zagadnieniach: 1) sławni uczeni – sylwetki, badania, osiągnięcia; 2) wpływ odkryć

naukowych na rozwój przemysłu; 3) postęp naukowy – katastrofa czy zbawienie dla życia codziennego człowieka?

Podczas dwudniowej konferencji wygłoszono 40 referatów. Obrady rozpoczęło wystąpienie prof. dr hab. Adama Suchońskiego (Uniwersytet Opolski), który zaprezentował refleksje poświęcone europejskiemu wymiarowi edukacji historycznej – zarówno w teorii, jak i w praktyce. Następnie dr Anna Bocková (Uniwersytet Komeńskiego w Bratysławie), przedstawiła referat poświęcony historii w kontekście środkowoeuropejskim. Dr Mária Tonková (Uniwersytet Komeńskiego w Bratysławie) skupiła się z kolei na historii, historiografii i pamięci historycznej w kontekście Słowacji, Czech i Słowenii.

Prof. dr hab. Anna Gliomos-Nadgórska (Uniwersytet Śląski w Katowicach) podzieliła się swoim czterdziestoletnim doświadczeniem w kształceniu pedagogicznym studentów realizowanym przez wyższe szkoły pedagogiczne i uniwersytety, prezentując zmiany programowe, jakie w tym czasie nastąpiły. Dr Maria Stinia (Uniwersytet Jagielloński), przybliżyła osiągnięcia krakowskiego środowiska naukowego w dziedzinie pisarstwa podręcznikowego w okresie autonomicznym. Dr Karol Sanojca (Uniwersytet Wrocławski) omówił działalność naukową wizytatorów Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego w okresie międzywojennym. Dr Maciej Fic (Uniwersytet Śląski w Katowicach) pokazał jak podręczniki do edukacji regionalnej mogą sprostać współczesnym wyznaniom edukacyjnym. Mgr Dawid Graczyk (Uniwersytet Wrocławski) zaprezentował problematykę powstania Chmielnickiego w polskich podręcznikach historii po 1989 roku.

Kolejni referenci skupili się na omówieniu zagadnień dotyczących świata nauki prezentowanych na kartach polskich podręczników szkolnych do historii. Mgr Daria Chmielowiec (Uniwersytet Zielonogórski) opracowała podręczniki, programy i materiały dydaktyczne z okresu dwudziestolecia międzywojennego. Dr Elżbieta Biesiadecka (Uniwersytet Rzeszowski) kontynuowała rozważania w oparciu o publikacje powojenne do roku 1956. Dr Joanna Bugajska-Więćławska (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), skupiła się na podręcznikach szkolnych opublikowanych do roku 1989, zaś dr Dariusz Szewczuk (również Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), uzupełnił problem korzystając ze szkolnych materiałów dydaktycznych wydanych po roku 1989. Następne referaty umożliwiły dokonanie analizy porównawczej między polskimi i zagranicznymi autorami podręczników szkolnych do historii. Dr Teresa Maresz (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy) zaprezentowała podręczniki rosyjskie, prof. dr hab. Bogumiła Burda, mgr Danuta Nowak i mgr Jeremy Pameroy (Uniwersytet Zielonogórski) – amerykańskie, dr Katarzyna Ruhland (Uniwersytet Wrocławski) – niemieckie, zaś mgr Adam Piwek (Uniwersytet Wrocławski) – angielskie.

Podczas konferencji podjęto także dyskusję nad nową podstawą programową, wprowadzoną w szkołach ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2012/2013, zwłaszcza nad nowym przedmiotem przeznaczonym dla uczniów zainteresowanych naukami matematycznymi i przyrodniczymi, nie humanistycznymi – tj. przedmiotem „Historia i społeczeństwo. Dziedzictwo epok”. Dr Małgorzata Szymczak (Uniwersytet Zielonogórski) i mgr Anna Roszak (Zespół Szkół Technicznych im. Mikołaja Kopernika) skupiły się na omawianym w ramach tego przedmiotu wątku tematycznym „Nauka”, zaś mgr Ewa Ryguła (Uniwersytet Ślą-

ski w Katowicach) pokazała, jak planować proces dydaktyczny w oparciu o analizę indywidualnych potrzeb edukacyjnych uczniów „nie-humanistów”.

Kolejní referenci przedstawili sylwetki wybranych przez siebie postaci ze świata szeroko pojętej nauki, o których warto mówić na lekcjach historii. Prof. dr hab. Grażyna Pańko (Uniwersytet Wrocławski) zaprezentowała panteon wielkich Polaków – naukowców z okresu dwudziestolecia międzywojennego. Prof. dr hab. Krystyna Wróbel-Lipowa (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) przedstawiła działalność Tadeusza Korzóna. Dr Mariusz Ausz (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) mówił o sławnych pijarach, prezentując ich sylwetki, badania, osiągnięcia. Dr Marek Białokur (Uniwersytet Opolski), wybrał postać profesora Gabriela Narutowicza, uznanego polskiego naukowca i obiecującego polityka. Dr Anna Gołębiowska (Uniwersytet Opolski), skupiła się na postaci Janusza Jędrzejewicza oraz jego myśli społeczno-pedagogicznej w wychowaniu obywatelskim dzieci i młodzieży. Dr Ewa Puls (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy) przybliżyła działalność innowacyjną i naukową bydgoskich nauczycieli w latach 1920-1939. Dr Witold Marcoń (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie) przedstawił szkic do portretu Marii Kujawskiej – lekarki, uczestniczki trzeciego powstania śląskiego, posłanki na Sejm Śląski. Dr Barbara Techmańska (Uniwersytet Wrocławski) omówiła działalność naukową Jana Wyżykowskiego, odkrywcy złóż miedzi, należących do największych na świecie. Dr Małgorzata Skotnicka-Palka (Uniwersytet Wrocławski) zaprezentowała postać Władysława Bartoszewskiego, zwłaszcza jego związki naukowe z Wrocławiem. O postaciach może nie tyle „wielkich” ale na pewno odgrywających istotną rolę w budowaniu osiągnięć sportowych w okresie Polski Ludowej mówił dr Artur Pasko (Uniwersytet w Białymstoku) w wystąpieniu „Działacze sportowi w PRL”.

Interesującą grupę stanowiły referaty, których autorzy podpowiadali, jak wykorzystywać nowoczesne środki przekazu informacji w edukacji historycznej. Dr hab. Joanna Wojdon (Uniwersytet Wrocławski) przedstawiła Portal Historiana, jako skuteczne narzędzie popularyzacji dorobku historiografii na poziomie ponadnarodowym. Mgr Maciej Szaniawski (Uniwersytet Śląski w Katowicach) pokazał, jak popularyzować wiedzę naukową w szkole podstawowej korzystając z nowych technologii. Natomiast mgr Narcyza Baczewska (Uniwersytet Śląski w Katowicach) popularyzowała Internet jako nowe źródło pozyskiwania informacji.

Sporo uwagi poświęcili uczestnicy konferencji zagadnieniom dotyczącym w ogóle sposobów nauczania, nie tylko samej historii. Dr hab. Katarzyna Błachowska (Uniwersytet Warszawski) próbowała odpowiedzieć na pytanie, jak uczyć o nauce? Prof. dr hab. Barbara Kubis (Uniwersytet Opolski) zastanawiała się nad tym, czy edukacja historyczna może stanowić element socjalizacji młodzieży? Prof. dr hab. Hanna Konopka (Wyższa Szkoła Administracji Publicznej im. S. Staszica w Białymstoku) wskazała, jak nauka o bezpieczeństwie widziana jest z perspektywy historyka. Następnie mgr Roma Jagiełło (Uniwersytet Śląski w Katowicach) przybliżyła słuchaczom etapy kształcenia funkcjonariuszy Straży Granicznej. Dr Adrian Konopka (Wyższa Szkoła Administracji Publicznej im. S. Staszica w Białymstoku) omówił, egzotyczną z punktu widzenia Europejczyka, edukację patriotyczną we współczesnej Japonii. Dr Joanna Górka (Uniwersytet Śląski w Katowicach) przeniosła nas w świat kina analizując możliwości wykorzystania filmów sandałowych jako źródła wiedzy o starożytnym Rzymie. Dr Anita Młynar-

czyk-Tomczyk (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) skupiła się na dorobku naukowym i popularyzacyjnym obchodów 550. rocznicy bitwy pod Grunwaldem (1960 r.). Natomiast mgr Anna Krawczyk (Uniwersytet Śląski w Katowicach) przybliżyła działalność Centrum Literatury Dziecięcej, między teoriami naukowymi a środowiskiem *opornym*.

Na konferencji nie zabrakło także miejsca na prezentację wyników badań naukowych. Dr Bogumiła Kempieńska-Mirośławska (Uniwersytet Medyczny w Łodzi) zapoznała uczestników z nowymi odkryciami w zakresie profilaktyki chorób przenoszonych drogą płciową oraz następstwami przemian w zakresie obyczajowości seksualnej w Polsce oraz moralnym wymiarem szczepień na przykładzie zakażenia HPV.

Podczas obrad podjęliśmy dyskusję nad znaczeniem wiedzy w życiu człowieka i w rozwoju cywilizacji. Staraliśmy się również, aby nauczycielom i dydaktykom obrady i ich efekty pod postacią publikacji pozwoliły na refleksje odnośnie nowego przedmiotu w szkole ponadgimnazjalnej „Historia i społeczeństwo. Dziezictwo epok”.

Nasze spotkanie uświetniła wyjątkowa uroczystość: 40-lecie Zakładu Dydaktyki Historii i Wiedzy o Społeczeństwie Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego i jednocześnie 40-lecie pracy naukowej jego kierownika prof. dr hab. Grażyny Pańko. Jubilatce została wręczona księga pamiątkowa *Wokół problemów edukacji... Księga pamiątkowa dedykowana pani Profesor Grażynie Pańko z okazji 40-lecia Zakładu Dydaktyki Historii i Wiedzy o Społeczeństwie w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego*, pod red. Joanny Wojdon i Barbary Techmańskiej, Wrocław 2012. Znalazły się w niej artykuły obejmujące różnorodne zagadnienia z zakresu dydaktyki historii oraz edukacji historycznej zaprezentowane w trzech częściach: *Jak było? Jak jest? Jak być powinno?* W gronie autorów znaleźli się współpracownicy z Zakładu, Profesorzy z uczelni polskich i zagranicznych czynni na niwie dydaktyki historii, a także młodzi Koledzy, których łączy z Panią Profesor Pańko „powinowactwo naukowe” – była bowiem recenzentem ich prac doktorskich.

Oprócz dyskusji naukowych mieliśmy okazję poznać „historyczne atrakcje” miejsca, w którym się spotkaliśmy, czyli centrum szkoleniowego, w pobliżu urokliwego osiemnastowiecznego pałacu, prowadzonego przez Fundację „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego. Poznaliśmy historię ośrodka, jak również zwiedziliśmy Kościół Pokoju w Świdnicy – zabytkowy budynek sakralny należący do świdnickiej parafii Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce, wybudowany w latach 1655–1657.

Mamy nadzieję, że następne konferencje z cyklu „Edukacja–Kultura–Społeczeństwo” będą równie owocne pod względem naukowym, jak i towarzyskim.

MAŁGORZATA SKOTNICKA-PALKA, doctor, historian, graduate of the University of Wrocław, Wrocław, Poland. E-mail: skotnicka.malgorzata@gmail.com.

BARBARA TECHMAŃSKA, doctor, Institute of History, University of Wrocław Wrocław, Poland. E-mail: batech@wp.pl.